

برآمدن پول

تاریخ مالی جهان

نیل فرگوسن

ترجمہ: زہرا طہماسبی - احمد محمدی

نشر اختران

سرشناسه	: فرگوسن، نیل، ۱۹۶۴ - م. فergusn, Nial
عنوان و نام پدیدآور	: برآمدن پول: تاریخ مالی جهان / نیل فرگوسن؛ مترجمان شهلا طهماسبی و احمد محمدی
مشخصات نشر	: تهران: اختران، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۳۹۶ ص. : مصور.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۱۴۷-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیا.
یادداشت	: عنوان اصلی: <i>The Ascent of Money: A Financial History of the World</i>
موضوع	: امور مالی - تاریخ (Finance - History)
موضوع	: تاریخ اقتصادی (Economic History)
موضوع	: اقتصاد - تاریخ (Economics - History)
موضوع	: پول - تاریخ (Money - History)
موضوع	: مالیات بین الملل - تاریخ (International finance - History)
شماره فزوده	: طهماسبی، شهلا، ۱۳۳۱ - ، مترجم.
شماره افزوده	: محمدی، احمد، مترجم.
رده بنفش کنگره	: ۱۳۹۶ آب ۴ / ۱۷۱ HG
رده بندی دیسی	: ۳۲ / ۱
کتابخانه ملی ایران	: ۴۷۵ / ۷

این کتاب ترجمه‌ای است از: *The Ascent of Money: A Financial History of the World, Penguin books, 2008*

نشر اختران

برآمدن پول

تاریخ مالی جهان

نویسنده: نیل فرگوسن

مترجمان: شهلا طهماسبی - احمد محمدی

طرح جلد: ابراهیم حقیقی

چاپ دوم (اول ناشر) ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی پارسیان - چاپ فرشپوه - صحافی بهمن

کارگر جنوبی، خیابن روانمهر، پلاک ۱۵۲، طبقه ۱، تلفن: ۶۶۴۱۰۳۲۵ و ۰۹۰Akhtaran فروشگاه: ۶۶۴۱۱۴۲۹
www.instagram.com/akhtaranpub - telegram: akhtaran - info@akhtaranbook.ir

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷-۱۴۷-۰

همه‌ی حقوق برای نشر اختران محفوظ است

بها: ۴۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار.....
۳۳	۱- نژیاهای مال اندوزی.....
۳۵	کابل پول.....
۴۹	نزول خواها.....
۵۹	تولید یک داستان.....
۷۲	تکامل یک داستان.....
۸۵	ملت ورشکسته.....
۸۷	۲- انقیاد بشری.....
۹۲	کوه های بدهی.....
۱۰۲	بنابارت مالی.....
۱۱۸	سوق دادن ایالات جنوبی به نشیب.....
۱۲۴	مرگ بدون رنج رانت گیر.....
۱۴۴	تجدید حیات رانت گیر.....
۱۴۹	۳- حباب سازی.....
۱۵۷	شرکتی که شما حفظ می کنید.....
۱۷۹	اولین حباب.....
۲۰۱	گاوها و خرس ها.....
۲۰۸	داستان دنباله های پهن.....
۲۲۱	۴- پاداش ریسک.....
۲۲۲	تشویش عظیم.....
۲۳۱	پوشش یافتن در برابر ریسک.....
۲۴۷	از جنگ تا تأمین اجتماعی.....
۲۶۰	تسکین عظیم.....

- ۲۷۲ مصون و نامصون در برابر ریسک
- ۲۸۱ ۵- امن مثل خانه
- ۲۸۵ اشرافیت ملک‌داری
- ۲۹۳ دموکراسی صاحب‌خانه‌گی
- ۳۰۷ از پس اندازه‌ها و وام تا وام دست دوم
- ۳۳۱ امن مثل خانم خانه
- ۳۴۱ ۶- امپراتوری به چیمریکا
- ۳۵۶ جرمی شدن و نبرد سرنوشت‌ساز
- ۳۷۵ جنایت‌کاران اقتصادی
- ۳۹۲ سوءادری سه‌پیه‌ی کوتاه‌مدت
- ۴۰۵ چیمریکا
- ۴۱۵ پی‌گفتار: فرود آمدن پول
- ۴۴۱ قدردانی
- ۴۴۳ یادداشت‌ها
- ۴۶۵ فهرست تصاویر
- ۴۶۹ نمایه

پیشگفتار

نان، نقدینه، مایه تیله، پول مول، غنیمت، مال و منال، جیفه‌ی دنیوی، چرک کف دست، آب حیات: اسمش را هرچه می‌خواهید بگذارید، پول اهمیت دارد در نظر مسیحیان، دوست داشتنش منبع شر است. در نظر نظامیان، مایه جنگ است. در نظر انقلابیان، غل و زنجیر کارگر. راستی پول دقیقاً چیست؟ یک کره نقره؟ آن‌طور که فاتحان اسپانیایی قاره‌ی آمریکا تصور می‌کردند؟ یا یک تار عنکبوتی و کاغذی که پول چاپی از آن حاصل شد؟ ما چگونه در جهانی به پوا بیش از آنکه به چشم دیده شود نامرئی است، و کوچک‌تر از اعدادی است که روی صفحه‌ی کامپیوتر می‌توانیم ببینیم، زندگی می‌کنیم؟ پول از کجا آمده است و به کجا می‌رود؟

در سال ۲۰۰۷، درآمد یک آمریکایی متوسط (که زیر ۳۴۰۰۰ دلار بود)، حدود ۵ درصد زیاد شد^(۱) اما در همان سال، خارج زندگی ۳/۵ درصد بالا رفت. بنابراین در عمل، وضع آقای متوسط ۱/۵ درصد بهتر شد. در

۱. شماره‌های داخل پرانتز در متن، نشانگر ارجاع نویسنده به منابع خود در پایان کتاب است. زیرنویس‌های ستاره‌دار متعلق به نویسنده است.

در ترجمه و شرح مفاهیم و اصطلاحات مالی و اقتصادی، به‌طور عمده از صندوق پوشش ریسک (hedge fund) و کارکردهای آن در بورس‌های کالای ایران، بورس کالای ایران، ۱۳۸۸؛ مقدمه‌ای بر قرارداد آتی، بورس کالای ایران، ۱۳۹۵؛ مقدمه‌ای بر قرارداد اختیار معامله، بورس کالای ایران، ۱۳۹۵؛ نهادهای مالی: راهنمای قانون بازار اوراق بهادار، سازمان بورس و اوراق بهادار، شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس تهران، ۱۳۸۹؛ فرهنگ علوم اقتصادی، دکتر منوچهر فرهنگ چ ششم، نشر نو، ۱۳۶۹؛ دانش مالی رفتاری و مدیریت دارایی، میشل ام. پمپین، ترجمه دکتر احمد بدری، شرکت انتشارات کیهان، ۱۳۹۴ استفاده شده؛ و توضیحات دیگر از دایرةالمعارف فارسی، غلامحسین مصاحب استخراج شده است. م

ایالات متحد آمریکا از سال ۱۹۹۰، یعنی در طول هجده سال، درآمد یک خانواده‌ی معمولی با توجه به تورم اقتصادی، فقط ۷ درصد افزایش یافته است.^(۱) حالا مقایسه کنید وضع آقای متوسط را با لوید بلانکفین^۱، مدیرعامل بانک سرمایه‌گذاری گلدمن ساکس^۲. بلانکفین در همان سال ۲۰۰۷، ۷/۷۳ میلیون دلار حقوق، پاداش و سود سهام گرفت که نسبت به سال قبل، ۲۵ درصد افزایش داشت و دو هزار برابر یک آدم معمولی پول درآورد. باز در همان سال، درآمد خالص گلدمن ساکس از تولید ناخالص داخلی^۳ کشور، از جمله کرواسی، صربستان و اسلوونی^۴، بولیوی، اکوادور و گواتمالا،^۵ انگولا، سوریه و تونس^۶ فراتر رفت و به ۴۶ میلیارد دلار رسید. این اولین سال بود که دارایی‌های این بانک از مرز یک تریلیون دلار گذشت.^(۳) بیهی مدیران عامل وال استریت هم، گرچه نه به این اندازه، پول خوبی درآوردند. به نوشته‌ی نشریه‌ی فوربس^۷، ریچارد س. فولد^۸ در شرکت لیمان برادرز^۹ با ۷/۹ میلیون دلار، جیمز دیمون در جی پی مورگان چیس^{۱۰} با ۷/۲۰ میلیون دلار، و کنت د. لوئیس^{۱۱} در بانک آمریکا^{۱۲} با ۱/۲۰ میلیون دلار درآمد، از چارلر آ. پرنس^{۱۳} در سیتی‌گروپ^{۱۴} (۹/۱۹ میلیون دلار)، جان مک در مورگان استنلی^{۱۵} (۶/۱۰۱ میلیون دلار)، و جان تین^{۱۶} در مریل لینچ^{۱۷} (۸/۱۵ میلیون دلار) پیش بودند. با این حال، در سال ۲۰۰۷ لوید بلانکفین در دنیای مالی پردرآمدترین نبود. در شرکت کانتراپت رابند فایننشل^{۱۸} به انگلو ر. موزیلو^{۱۹} ۸/۱۰۲ میلیون دلار داده بودند. اما این هم در مقابل

1. Lloyd Blankfein

2. Goldman Sachs

3. gross domestic product (GDP)

۵. سه کشور در آمریکای لاتین. م

۴. سه کشور در اروپای شرقی. م

۶. سه کشور در خاورمیانه و آفریقا. م

7. Forbes

8. Richard S. Fuld

9. Lehman Brothers

10. JP Morgan Chase

11. Kenneth D. Lewis

12. Bank of America

13. Charles O. Prince

14. Citigroup

15. Morgan Stanley

16. John Thain

17. Merrill Lynch

18. Countrywide Financial

19. Angelo R. Mozilo

اهمیت مبالغ هنگفتی که عده‌ای از مدیران صندوق‌های پوشش ریسک^۱، درآوردند، چیزی نیست. جورج سوروس^۲، سفته‌باز کهنه کار، ۲/۹ میلیارد دلار به جیب زد. کن گریفین^۳ [مدیر گروه سرمایه‌گذاری] سیتادل^۴، مثل بنیان‌گذاران دو صندوق پیشگام دیگر، متجاوز از ۲ میلیارد دلار به خانه برد. جیمز ای. کین ۶۹۰،۷۵۷ دلار گرفت که در قیاس با ۲۹۰ میلیون دلاری که در طول نه سال گذشته گرفته بود، برایش یک افت شدید بود. در این بین در سرانجام، حدود یک میلیارد نفر ناچار بودند با روزی یک دلار سر کنند.^(۴)

همان‌طور که دیدیم، سال ۲۰۰۷ شاهد آغاز شدیدترین بحران مالی جهان پس از بحران بزرگ یا رکود بزرگ^۵ بود. در مدت کمی بیش از یک سال، حوادثی رخ داد که آبروی کسانی را که مدعی بودند مهارت‌های استثنایی مدیران امور مالی به خصوص در حوزه‌ی مدیریت ریسک^۶ پرداخت دستمزدهای بیش از حد آنان را ایجاب می‌کرد به کلی برد. زمانی که من این کتاب را برای چاپ جلد دوم می‌نویسم، حکم و اصلاح می‌کردم، جی پی مورگان، شرکت بر استرنز^۷ را از فروریزش نجات داد. بود، بانک آمریکا، کانتریواید را به تملک درآورده بود، مریل لینچ به فروشش مشابهی دچار شده و شرکت لمان برادرز و رشکست شده بود. یک سال بعد یعنی در ۲۰۰۸، سیتی‌گروپ ۱۸/۷ میلیارد دلاری را که از سال ۲۰۰۵ به دست آورده بود، از دست داد.

۱. hedge fund، صندوق پوشش ریسک یا صندوق سرمایه‌گذاری پوششی یکی از انواع صندوق‌های سرمایه‌گذاری است که سرمایه‌گذاری در آن به سرمایه‌گذار محدودی از سرمایه‌گذاران امکان‌پذیر است و از مشتریان خود کارمزد دریافت می‌کند. نامگذاری این صندوق‌ها به صندوق‌های پوشش ریسک، به ابزارها و سیاست‌های اولیه آنها برای سرمایه‌گذاری مربوط می‌شود. این صندوق‌ها اغلب از ابزارهای پوشش ریسک نظیر قراردادهای آتی یا اختیار معامله استفاده می‌کردند. م

2. George Soros 3. Ken Griffin 4. Citadel International Groupe

۵. great depression، دوره‌ی بحران اقتصاد جهان در پی بحران وال استریت در ۲۹ اکتبر ۱۹۲۹ که به از بین رفتن میلیاردها دلار ارزش سهام ایالات متحد، تعطیلی بانک‌های آن کشور که در کار معاملات سهام بودند و لغو سرمایه‌گذاری ایالات متحد در خارج انجامید. در اثر از بین رفتن اعتبار آمریکا، اقتصاد اروپا به ویژه آلمان دچار اختلال جدی شد و تجارت بین‌الملل به شدت کاهش یافت. م

6. risk management

7. Bear Stearns

در حالی که مبلغ از دست رفته‌ی مریل لینچ ۳۵/۸ میلیارد دلار بود که همه‌ی درآمدش از سال ۱۹۹۶ را تشکیل می‌داد. بانک‌های سرمایه‌گذاری گلدمن ساکس و مورگان استنلی به ناچار به شرکت هلدینگ بانکی^۱ تبدیل شدند، و مرگ الگوی کسب و کاری را که از دهه‌ی ۱۹۳۰ سابقه داشت، اعلام کردند. بانک‌هایی که از مهلکه جان به در برده بودند با تزریق سرمایه توسط برنامه‌ریزی آمریکا از طریق استفاده از برنامه‌ی بازایی دارایی‌های در معرض خطر^۲ به حیات ادامه دادند. با این حال و به رغم همکاری دولت، قیمت سهامشان همچنان پایین رفت و به توهّم دولتی شدن دست‌کم چندتا از آنها دامن زد. برای مثال در سال ۲۰۰۸، ارزش سهام سیتی‌گروپ که در ژوئن ۲۰۰۷، ۵۵ دلار بود، به ۲/۵ دلار رسید.

آیا از اینکه جهان این قدر بی‌عدالت است خشمگین‌اید؟ از دست سرمایه‌داران کله‌گنده و بانک‌داری‌هایی که میلیارد پول درمی‌آورند آتش گرفته‌اید؟ شکاف عمیق میان دارایی‌ها - مثلاً کسانی که قایق تفریحی دارند - و ندارها، شما را برآشفته است؟ شما تنها نیستید. در طول تاریخ تمدن غرب، همیشه نسبت به مالیه و متاع‌ها امور مالی ضدیت وجود داشته است، ضدیتی که ناشی از این تفکر است که کسانی که زندگی‌شان را از راه پول قرض دادن می‌گذرانند، «انگل» فعالیت‌های اقتصادی «واقعی» از راه کشاورزی و صنعت‌اند. این ضدیت سه علت دارد. علت اول این است که تعداد بدهکاران معمولاً نسبت به بستانکاران بیشتر بود، و دسته‌ی اول (بدهکاران) به‌ندرت نسبت به دسته‌ی دوم نظر مساعد داشته‌اند. علت دوم، تکرار مدام بحران‌های مالی و فضااحت‌هایی است که باعث شده پول به جای عامل ایجاد دارایی، موجب ننداری، و به جای ایجاد ثبات، نوسان‌زا به نظر آید. علت سوم، این است که قرن‌های متمادی خدمات مالی را به‌نحوی افراطی و بی‌قاعده در سرتاسر جهان اقلیت‌های نژادی یا مذهبی عرضه

۱. bank holding company: شرکتی که حداقاً ۲۵ درصد از سهام یک یا چند بانک را تحت کنترل و مدیریت دارد.

2. Troubled Asset Recovery Programme

کرده‌اند که از مالکیت زمین یا اشغال مناصب دولتی محروم، اما از امکانات پیچیده‌ی قوم و خویشی و پشت‌گرمی به آن برخوردار بوده‌اند و به همین سبب در انجام امور مالی توفیق یافته‌اند.

با وجود تعصب ریشه‌دار ما نسبت به «پول کثیف»، پول اُس و اساس پیشرفت است. به تعبیر جیکوب برونوفسکی^۱ (که در دوره‌ی محصلی برنامه‌های بی‌نظیر تلویزیونی‌اش درباره‌ی تاریخ پیشرفت علم را با اشتیاق تماشا می‌کردم)، برآمدن پول مایه‌ی برآمدن انسان بوده است. نوآوری‌های مالی، بارخ از اینکه اساساً نتیجه و حاصل کار رباخواران که همچون زالوهایی خون‌خوارانه‌ای مقروض را می‌مکند و یا با پس‌انداز بیوه‌زن‌ها یا یتیمان قمار می‌کنند، ناشی باشد نقش بسیار مهمی در ترقی بشر از امرار معاش از راه‌های رفت‌وآمد و له‌های سرگیجه‌آور کامیابی مادی که امروزه روز خیلی‌ها از آن اطلاع دارند، داشته‌اند. سیر تکاملی اعتبار و وام به اندازه‌ی ابداعات فناورانه‌ی دیگر، خوش‌تمدنی از بابل باستان تا هنگ‌کنگ امروزی اهمیت دارد. بنیاد مادی شلوه و جلال ایتالیای دوره‌ی رنسانس را بانک‌ها و بازار اوراق قرضه فراشم آوردند. بنیاد حیاتی امپراتوری‌های هلند و بریتانیا مالی‌ی شرکتی^۲ بود، همان‌طور که پیروزی ایالات متحد در قرن بیستم از پیشرفت‌هایش در صنعت بیمه، این مالی از طریق گروگذاری یا رهن^۳ و تأمین مالی مصرف‌کنندگان^۴ غیرقابل شک، بود. بنابراین بعید نیست که یک بحران مالی غروب سروری آمریکا بر جهان را اعلام کند.

در پس هر پدیده‌ی تاریخی بزرگ یک راز مالی پنهان است و این کتاب بر آن است که مهم‌ترین آنها را به تصویر کشد. برای مثال، رنسانس به اس‌علت چنان رونقی در بازار هنر و معماری پدید آورد که بانک‌داران ایتالیایی نظیر مدیچی^۵، با به کار گرفتن قواعد مربوط به ریاضیات مشرق‌زمین در امور

1. Jacob Bronowski

2. corporate finance

3. mortgage finance

4. consumer credits

۵. Meddici، خاندانی که از بانک‌داری بین‌المللی ثروت هنگفت به دست آورد و از قرن پانزدهم تا نیمه‌ی قرن هجدهم، سرنوشت فلورانس را در دست داشت. م

مربوط به پول، صاحب مکنت شدند. جمهوری هلند به این علت بر امپراتوری هابسبورگ تفوق یافت که برای آن، از نظر مالی، برخورداری از اولین بورس اوراق بهادار مدرن جهان به داشتن بزرگ‌ترین معدن نقره‌ی جهان ارجحیت داشت. مسائل نظام استبدادی در فرانسه بدون بروز انقلاب رفع‌نشدنی بود، چون یک جنایتکار محکوم اسکاتلندی نظام مالی آن را با ایجاب اولین ترقی و تنزل (حباب)^۱ در بورس اوراق بهادار زیر و زیر کرد. در شبکه ناپلئون در جنگ واترلو، ناتان روچیلد^۲ به اندازه‌ی دوک ولینگتن نقش داشت. بافت مالی، چرخه‌ی خودتخریبگر نکول‌ها و تنزل ارزش پول اقتصاد آرشین را، که در دهه‌ی ۱۸۶۰ ششمین کشور ثروتمند جهان بود، در دهه‌ی ۱۸۷۰ شدت تورم به ورشکستگی کشاند.

با خواندن این کتاب، این تناقض پی می‌برد که کسانی که در امن‌ترین کشورهای جهان زندگی می‌کنند، بیش از بقیه‌ی جهانیان تحت پوشش بیمه قرار دارند. درمی‌یابید که انگلیسی‌زبان‌ها رکی و به چه علت دچار وسواس خرید و فروش خانه شدند؛ و چه بسا مهم‌تر از همه می‌بینید که جهانی کردن مالیه، در عین ایجاد عوارض دیگر، تمایز دیرینه میان بازارهای توسعه‌یافته و بازارهای نوظهور را از میان برده و چین را با بانک‌دار آمریکایی بدل کرده است — سرزمین کمونیست بستانکار و سرزمین کاپیالیست (سرمایه‌دار) بدهکار شده، تحولی که یک نقطه‌ی عطف به شمار می‌آید.

برآمدن پول در زمان‌هایی ظاهراً مهارنشده بوده است. در سال ۲۰۰۶، تولید اقتصادی سراسر جهان حدود ۴۸/۶ تریلیون دلار بود. ارزش جاری بورس‌های اوراق بهادار جهان با ۴ درصد افزایش، ۵۰/۶ تریلیون دلار، و ارزش کل اوراق قرضه‌ی داخلی و بین‌المللی با ۴۰٪ افزایش، ۶۷/۹ تریلیون دلار بود. سیاره‌ی مالی داشت سیاره‌ی زمین را زیر سایه خود قرار می‌داد.

1. bubble and bust

۲. Nathan [Mayer] Rothschild (۱۷۷۷-۱۸۳۶)، ملقب به اولین بارون روچیلد یا روتشیلد، مؤسس شاخه‌ی انگلیسی خاندان یهودی روچیلد آلمانی که از صراف‌ی و بانک‌داری ثروت هنگفت به دست آورد. برای آگاهی بیشتر نگاه کنید به دایرةالمعارف فارسی: روچیلد. م

چرخش هم ظاهراً سرعت گرفته بود. در بازارهای ارزی، هر روز ۳/۱ تریلیون دلار، و در بورس‌های اوراق بهادار جهانی، هر ماه ۵/۸ تریلیون دلار دست به دست می‌گشت. در هر دقیقه از هر ساعت هر هفته، کسی در جایی در حال معامله بود و زندگی مالی بی‌وقفه شکل تازه‌ای پیدا می‌کرد. مثلاً در سال ۲۰۰۶، حجم خرید اهرمی^۱ (خرید سهام شرکت‌ها با استفاده از وام) سر به ۷۵۳ میلیارد دلار زد. افزایش سرسام‌آور و ناگهانی «اوراق بهادار سی‌ی^۲» دارایی‌ها، که در نتیجه‌ی آن دیون فردی مثل رهن‌ها، «برش برش» و بعد «پارچه و برای فروش بسته‌بندی مجدد می‌شوند، جمع کل اوراق بهادار با پشت‌اندکی وام‌های رهنی^۳، اوراق بهادار با پشتوانه‌ی دارایی^۴، و تعهدات بدهی رقیقه‌دار^۵ را در عرض یک سال به ۳ تریلیون دلار رساند. حجم مشتقات^۶ قراردادهای مشتق از اوراق بهادار موجود یا معاملات مثل معاوضه‌ی (سواپ) نرخ بهره^۷ یا معاوضه (سواپ) نکول اعتباری^۸ - به قدری سرعت گرفت که، در پایان سال ۲۰۰۶ ارزش ذهنی / فرضی^۹ همه‌ی [بازار] مشتقات فرابورس / «خارج از بورس»^{۱۰} (به‌استثنای آنهایی که در بورس‌ها صورت گرفت) به بیش از ۱۰۰ تریلیون دلار رسید. تا پیش از دهه‌ی ۱۹۸۰، اینها سابقه نداشت. مؤسسات جدیداً هم به سرعت زیاد شدند. اولین صندوق‌های پوشش ریسک در دهه‌ی ۱۹۴۰ پدید آمدند و تا همین اواخر، دهه‌ی ۱۹۹۰، ۶۱۰ مؤسسه‌ی مشابه آن به وجود آمد. بودجه ۳۸/۹ میلیارد دلار را

1. leveraged buy outs

2. securitization

3. mortgage backed securities

4. asset - backed securities

5. collateralized debt obligations

6. derivatives

7. interest rate swaps

8. credit default swaps (CDSs)

9. notional value، ارزش فرضی یک قرارداد آتی، که جزو مشتقات است، از حاصلضرب قیمت دارایی پایه‌ی قرارداد در حجم دارایی پایه‌ی قرارداد به دست می‌آید. به‌طور مثال، اگر قیمت قرارداد آتی سکه‌ی طلا ده میلیون ریال و حجم قرارداد ده سکه باشد، ارزش فرضی یا ذهنی قرارداد صد میلیون ریال خواهد بود. م.

۱۰. over-the-counter (OTC) [market]، یا بازار سهام غیررسمی. بازار دست‌دوم که کارگزاران در آن اوراق بهاداری را که در بورس به ثبت نرسیده، خارج از بورس خرید و فروش می‌کنند. م

اداره می‌کردند. در سال ۲۰۰۶، شمار صندوق‌ها ۹۴۶۲ بود که ۱/۵ تریلیون دلار تحت مدیریتشان قرار داشت. شرکت‌های تضامنی دارایی خصوصی^۱ نیز گسترش یافتند و تکثیر شدند. در این بین، بانک‌ها «مجرها»^۲ و «ابزارهای سرمایه‌گذاری ساختاریافته»^۳ (که بی‌تردید در تاریخ مالی به دلیل ندارد) فراوانی تشکیل دادند تا بتوانند دارایی‌های بالقوه ریسک‌دارشان را وارد ترانزاکشن نامنه‌شان نکنند. عیناً مثل این بود که یک شبکه‌ی بانکی خیالی (سامانی)^۴ کامل به وجود آمده بود. اگر چهارهزاره‌ی اخیر تمدنی شاهد پیشرفت از آن اندیشه‌ورز بوده است، گویی حالا در حال سپری کردن دوره‌ی به شرف رسیدن بانک‌ورز بودیم.

در سال ۱۹۹۷، جمع کل ارزش افزوده‌ی بخش مالی به تولید ناخالص داخلی ایالات متحد ۳/۳ درصد بود؛ در سال ۲۰۰۷، این رقم به ۸/۱ درصد افزایش یافته است. برعکس دیگر، در مجموع ۱ دلار از ۱۳ دلاری که در ایالات متحد به کاردانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی می‌شد به جیب دست‌اندرکاران مالی رفت.^(۵) در بریتانیا فعالیت‌های مالی و تراتبین بیشتر اهمیت یافت و در ۲۰۰۶ به ۹/۴ درصد تولید ناخالص داخلی رسید. در دنیا، بخش مالی برای درس‌خوان‌ها نیز جذابیت و کشش بسیار یافته است. در ۱۹۷۰، فقط ۵ درصد فارغ‌التحصیلان مرد دانشگاه هاروارد، که من‌الرحمه آن درس می‌کنم، وارد رشته‌های مالی می‌شدند. در حالی که در ۱۹۹۰ این رقم به ۱۵ درصد رسید* و در ۲۰۰۷ بالاتر رفت. به نوشته‌ی هاروارد کریمنسن، در سال ۲۰۰۶ بیش از ۲۰ درصد دانشجویان پسر و ۱۰ درصد دختران متقاضی استخدام در بانک‌ها بودند. حق هم دارند. در سال‌های اخیر، حقوقی که بانک‌ها به کارکنان امور مالی‌شان که از ایوی لیگ^۵ فارغ‌التحصیل شده بودند، می‌دادند سه‌برابر پولی بود که فارغ‌التحصیلان این مؤسسه در بخش‌های دیگر اقتصاد درمی‌آوردند.

1. private equity partnership

2. conduits

3. structured investment vehicles

4. shadow banking system

* ذکر این نکته ضروری است که شمار فارغ‌التحصیلان زن در این رشته‌ها از ۲/۳ درصد به ۳/۴ درصد رسیده است.

5. Ivy League